

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

Epist. I. Iac. Adoletvs Episc. Carpent. Paulo III. Pontifici Maximo S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

IACOBI SADOLETI EPISC.
CARPENTORACTI EPISTO-
larum Lib. IX. Epist. I.

IAC. SADOLETVS EPISC. CARPENT.
Paulo III. Pontifici Maximo S. P. D.

P RIMUM, securi debeo, sanctitati tue gratulor, quod ad dignam sua virtute & prudentia rerum administrationem vocata, amplam habitura facultatem est, sese in maximis humani generis utilitatibus & commodis exerceret. Que vna actio cum propria summi istius honoris, tum beatæ & iucundæ vitæ effectrix mihi videtur. Et cum hoc gratulor, tum illud maximi facio, quod sine ambitione vlla, sine mora, contradicente nemine, omnibus suffragiis statim renunciata est: vt renunciatio indicium fecerit dignitatis: ipsa vero celestis renuntiandi, apertè ostenderit, tantam tamque certam virtutem, quanta in te semper fuit, ad tantos motus rerum, quibus iactatur Respub. sedandos, & ad salutarem potum consiliis sapientibus dirigendos, quamprimum & quam maxime necessariam esse. Itaque & nomen, & virtus, & dignitas tua, tanta nunc apud omnes in opinione est: ita tua ad summum Pontificatum electio ab omnibus est accepta, vt non hominum consiliis, sed diuinitus facta esse videatur. Atque hæc quidem & populi huius in quo ego versor, & omnium Galliarum populorum ac principum est sententia. Audio enim multorum voces, & video vultus. Vt enim quisque hæc habet iter, ita ferè congregatur & colloquitur mecum. Non equidem possum tantum, quantum res est, præscribere. Sed hoc cerè scribo, quod intelligo, & sentio, nunquam animos hominū latiores, nunquam præsentationes magis honorificas, nec crebriores laudes de villo Rom. Pont. exiisse: vt iam non sanctitati tue me gratulari, sed Christiano nomini vniuerso magis conueniat. Et cerè si res veritasque spectetur, boni & prudentis viri imperium procuratio est aiorum salutaris: cuius fructus utilitasque ad alios, ad ipsum vero qui imperat, voluptas & læticia rerum bene gerendarum pertinet. Habent igitur Christianæ nationes quod expetebant: Pont. Maximum integra fama, summa virtute, singulari sapientia præditum. Roma vero ipsa orbis terrarum caput, summi dominicium Pontificatus, præter gaudium de principe, quod commune omnibus est, qua præcipuè affici voluptate est existimanda: que ciuitas suo, & nobilissimo quidem ciue, que tanto munere Dei immortalis, tantis honoribus, tot præmiis ornata, sit,

ga, condecorataq; est? In quam tuæ sanctitatis liberalitas con-
 tinuè se effudit: ipsoq; statim Pontificatus iustitio ciuibus
 ostendit, quam beneuolo animo eos amplecteretur, quos habe-
 ret patrie charitate, qua nulla est sanctior, sibi coniunctos. Sed
 ego, qui te quàm plurimis ab hinc annis probè habeo cogi-
 tum, qui ad has populares tuas illustresq; virtutes, illas enim
 domesticas scio adiunctas esse, humanitatem, affabilitatem, ho-
 mitatem: & quam ego plurimi semper feci, facioq; bonarum
 artium omnium, literarumq; egregiam scientiam: is sum pater
 ceteros, qui omnibus debeo exultare lætitiis. Nam & mihi
 amantissimo Reipubl. optimi principis imperium maximo gaudio
 esse debet: & virtutes veneranti, prudentissimi, & licet in-
 dito, doctissimi. Illud verò non minimum ad animi mei lætitiarum
 iucunditatemq; augendam pertinet, quod inter sanctitatem
 tuam & me familiaritas aliquando aliqua intercessit: que et
 minus fuit quotidianis à me officiis culta, propter diuersa quo-
 rum utriusq; nostrum vitæ studia, dissimilesq; occupationes
 tamen neque ego inquam tuam erga me beneuolentiam delib-
 rauit, neq; sanctitas tua meam erga se obseruantiam nõ cognouit.
 Quam nunc quidem familiaritatem & amicitiam ad alia ver-
 bula translata esse vehementer gaudeo. Non enim mihi potest
 hac ad amicum, & ad patronum: sed ad principem, & dominum
 cõsugiendum erit: ampliore eius potestate benignè mihi faci-
 di, si usus venerit: eadem, ut spero, voluntate. Quapropter ego
 Deo omnipotenti maximas meritasq; gratias, qui populo
 tam necessario tempore, talem Pontificem præficere est dig-
 tus. Tibique vnà & cuncto Christiano nomini iterum ac lætè
 gratulor. Fore enim confido, ut tua dignitas, atq; gloria, cum ho-
 nore & maxima utilitate Christiani generis coniuncta sit futurum.
 Quod verò ad me propriè attinet, quoniam nõ habeo verba quo-
 bus sensum animi mei planè exprimam, sanctitatem tuã precor
 ut pro sua prudentia expendere ipsa & considerate velit, quo me
 gaudio repletum esse oporteat, ex honore summo amicissimi
 viri, doctissimi hominis, præstantissimi ciuis (siquidem ego quæ-
 iam pridem ciuitate Romana donatus sum) quodq; in primis
 & super omnia lætandum mihi est, optimi Pontificis, & pruden-
 tissimi, & liberalissimi: ut in tot causis lætandi & gratulandi
 cum gaudio meum abundet, verba animi non superent, sed
 sanctitatis interiorẽ voluntatem meam, ardentem studio
 que amore, non hæc externa voluntatis indicia, que in mea or-
 atione frigidiora multò sunt, accipere & comprobare. Quod si
 illud quoque non me indignum est, nec tibi ingratum, petere me
 à meo Principe quæ mihi opus sint: cum ego Pater sancte
 diu me in hanc meam Ecclesiasticam prouinciã receperim,

ambitionis studiis, neque opum aut diuitiarum deditis cupiditate, vnamque in ea mediocritate traducam, quæ tantum ad prope-
 llandas necessitates idonea sit: vnam illam habeo curam, affi-
 demque in animo meo cogitationem, vt huic sanè tenui & pusil-
 lo gregi, qui tamen mihi pro mea paruitate nimis magnus vide-
 tur, mea industria & diligentia alicui emolumento ad Christia-
 nitatis virtutes agnoscendas, eademque colendas esse possit. In quo
 sanctitas tua plurimum me adiuuerit, si iura quedam & facultate-
 res, quas mihi semper amabilis & commemorandus Pontifex
 Clemens septimus concesserat, ratas mihi & firmas esse iulle-
 rit. Quod vt faciat omni eum animi studio rogo atque depre-
 cor. Deus sanctitatem tuam, Pater beatissime, incolumem no-
 bis perpetuò conseruet. Pridie Idus Decemb. M.D.XXXIV. Carp.

II.

IAC. SADOLETVS EPISC. CARPENT.

Paulo III. Pontifici Maximo S. P. D.

CVm & ætas mea iam in grauescens, eademque parum firma
 viribus: & ratio studiorum ac consiliorum meorum me de-
 tineret, quo minus (id quod ego maximè cupiebam, atque im-
 primis mihi conuenire arbitrabar) ad salutandam, venerandam-
 que sanctitatem tuam ipsemet me conferrem: statui ad officium
 meum pertinere, aliquem pro me mittere, qui meam vicem ipse
 hoc munere fungeretur, meamque ad te obseruantiam bene-
 uolentiamque perferret: animumque omnem meum exponeret,
 cum virtutibus optimi Pontificis, tum gloriæ & laudis summi o-
 minium principis vehementer deditum. Nec verò in conquiren-
 do ac deligendo nuntio diutius dubitandum mihi fuit, quin
 huic iuuenem potissimum mitterem Paulum Sadoletum filium
 fratris mei: quem ego maxima cum cura ac diligentia educaui:
 & in quo quicquid vnquam ex literarum studiis, quicquid ex vi-
 rorum multarum atque magnarum consecutus sum (si modò quic-
 quam consequi potui) ita imprimere totum sum conatus, vt
 quod hoc laborarim & studuerim, satisfactum in eo à me natura,
 & patris meæ indulgentiæ erga ipsum susceptæ, fuerit: quod ve-
 ro mei labores speratum atque exoptatum exitum assecuti sint,
 maximam hoc nomine gratiam Deo immortalis debeam. Cer-
 te enim si quid est quod ego prestare aut polliceri possim, au-
 deo hoc palam commemorare & proferre, neque in bonis li-
 teris, neque in optimis & modestissimis moribus, neque in ea
 que ad gerendas res apta sit, fide, diligentia, taciturnitate, quic-
 quam me esse ausum optare, in quo non huius mihi iuuenis, &
 figuram, & voluntas humiliter responderit. Quo quidem